

Руська пісня польського агітатора з 1848 р.

Польський патріотичний та антиавстрійський рух 1848 р. захопив майже всю польську інтелігенцію в східній Галичині. Богатші пани давали удержання многим емігрантам, що повертали з за границі. Та селяне, особливо руські, не симпатизували з польською рухавкою, а навіть, коли того було треба, ставали добровільно по стороні уряду. Тимто польські агітатори сидкували ся ріжними способами приєднувати їх для своїх цілей. Польських, а навіть руських міщан у східній Галичині страшено „хлопською різнею“, щоб притягнути їх до польського союзу і ворожо настроїти проти уряду та Русинів, передовсім проти руських сьвящеників, що тоді стояли на чолі руського національного руху. Міщанам у Роздолі та Жидачові оповідано небиліці, що „у Львові в пивницях катедральної церкви сьв. Юра є велика скількість ножів, якими руські попи мають різати панів та польських міщан“. Була й иньша байка, що деь там жандарми відкрили велику скриню, яку один руський сьвященик велів закопати у полі під позором, що переховує на зиму бараболі, а коли не заплатив робітникови стілько, за кілько з ним згодив ся, то той по пьяному став його ганьбити у коршмі та розповів, при чім його сьвященик скривдив; випадком сидів там жандарм, підслухав все і зараз догадав ся; взяв того робітника зі собою і велів себе запровадити на те місце, де закопав сю скриню; той мусів відкопати сю бараболю і показалось, що то ніяка барабола, а повна скриня ножів... Лякали польських міщан іще й сьпіванками в роді отсеї:

„Tam na polu rosną jodły,
A konopie dają stryczki.
Wszystkich popów będziem wieszać,
A z Moskali rąbać sieczki..“

Але з руським хлопом не така легка була справа. Вщиплюванем ненависти до руського сьвященика не булиб ніяким чином приєднали руського хлопа до своїх плянів, а більш як певне булиб їх ще роз'ярили проти себе самих. Тому треба було стреміти до ціли иньшими дорогами. Ті дороги були вже протерті давнійшою агітацією з 30-их і 40-х років; се було підбурюване селян проти австрійського уряду і проти податків, а з другого боку обіцянки всякого добра в разі, колиб руські селяне сполучились з польською шляхтою й виступили оружно проти австрійського

уряду. Для цього агітатори склали фантастичні оповідання, острі антиурядові, революційні пісні — розуміє ся все в руській мові. Богато таких творів друковано в 1848 р., та значна часть лишилася в усній традиції або в рукописах. Мені довело ся знайти одну таку пісню, складену якимсь Ф. Бляткевичем, записану на піваркуші сірого паперу, латинськими літерами, здаєть ся, таки ще в 1848 році.

Пісня, найдена в м. Роздолі пов. Жидачівського.

Spiew F. Błatkiewicza.

1. Hey Rusyny ruka w ruku,
Z Lachom w zhodi, bo Lach brat!
Chto w nasz kray pryichaw suko¹⁾,
Suko werne sia nazad.
Dali chłopci na wraha,
Hura ha, na wraha!
Dali chłopci na wraha,
Hura ha, na wraha!
2. Cy ne dosyt, że toy złodiy
Naszym chlibom sia żywyт,
Ba iszcze swoho zisty hodi,
Bo wże w pysok sia dywyт.
Dali chłopci na wraha...
3. Ot podatkie wże sia mnożat —
Opłaczaiem kożdu ricz,
Dalsze iszcze na nas włożat
Za powitre deń i nicz.
Dali chłopci na wraha...
4. Tytoń ne wilno sadyty,
Choć win roste w nas iak lis,
Tay newilno ho kuryty,
Bo ditko z fabrykow wliz.
Dali chłopci na wraha...
5. Jszcze durnycia chlib i kasza,
Ale wże hałycka sil
Ta doroższa nam, bo nasza,
Niż deś Szwabom o sto myl.
Dali chłopci na wr.

¹⁾ suko = sukow = суккою.

6. Jak tia Nimyc skrywdet, w hrudy
Skargu swoiu zamykay,
Bo s krykom każut tam sudy:
Skargu stemplom podaway.
Dali chłopci na wra.
7. Jak tia Nimyc z wsioho stryże —
Szczu wydre, wywozyt gdeś,
A prodaiasz w misci zbiże —
Papyrkamy płatyt dneś.
Dali chłopci.
8. Nayno kosal naklepemo,
Na kiie nabiiem wprost,
Po swoiemu pohoworem,
Bo wże Nimcze bruzdysz¹⁾ dost.
Dali chłopci.
9. Heyże, Nimcze heretyku!
Dawno Rusyn wże słuchaw
Twoiu czudzuiu muzyku,
Nimcze, win wże bude hrau!
Dali chłopci.

Подав Ф. Королевський.

Як складають ся легенди.

Зима в Одесі в 1900/1 р. була сувора; два рази випадав глибокий сніг, незвичайний для Одеси, засипав улиці й хідники, і приходилось його сьпішно збирати. З поводу тих заносів у місті було багато балаканини.

Як вивезли перший сніг і Одесу засипало ним у друге, прийшов до мене одного ранку дворник (сторож), дуже незадоволений з нової прятанини на подвірї, й висловив меж иньшим гадку, яку очевидно чув від когось з сусідів, ніби Одесу через те вдруге засипало снігом, що з нм поведять ся не так, як би слід: замість того щоб дати йому самому розтопитись, його штучно розтопили, — а се бодай що й гріх. Я був чимсь заклопотаний і ледве звернув увагу на слова дворника; але того-ж

¹⁾ bruzdysz = пол. brózdzisz = в'оруєш ся в наш край.